

DISCURS DE NICOLAS SARKOZY EN QUÈ ACULL "AMB RESPECTE" EL PAPA BENET XVI

Sant Pare,

És un honor per al govern francès, per a totes les persones presents en aquesta sala i naturalment per a mi mateix i per a la meva família, acollir-vos avui al Palau de l'Elisi.

Al llarg de la seva història, França ha vinculat constantment el seu destí a la causa de les arts, de les lletres, del pensament, totes aquestes disciplines que formen aquest art de viure al més alt d'un mateix que anomenem cultura. En consagrar a París una de les etapes de la vostra visita, en escollir el Collège des Bernardins, al cor del barri llatí, per pronunciar un dels discursos més esperats del vostre viatge, en acceptar la invitació de l'Institut, honoreu França a través d'un atribut que s'estima especialment: la seva cultura, una cultura viva que endinsa les seves arrels entremesclades en el pensament grec i judeocristià, en l'herència medieval, en el Renaixement i la Il·lustració; una cultura que coneixeu admirablement bé i que estimeu.

Ja siguin catòlics o fidels d'una altra religió, creixents o no creients, tots els francesos són sensibles al fet que heu triat París per adreçar-vos aquest migdia al món de la cultura, vós que sou, profundament, un home de convicció, de saber i de diàleg.

Per als milions de francesos catòlics, la vostra visita és un esdeveniment excepcional. Els procura una joia intensa i suscita grans esperances. És natural que el president de la República, el govern, tots els responsables polítics del nostre país, s'uneixin a aquesta joia, com s'uneixen regularment a les joies i a les penes de tots els nostres compatriotes, siguin qui siguin. Jo vull, en la vostra presència, adreçar als catòlics de França tots els meus bons desigs per l'èxit d'aquesta visita.

He volgut que fossin presents en aquesta sala un cert nombre d'entre ells, coneguts o menys coneguts, però compromesos en tots els sectors de la societat: dels moviments juvenils i educatius, del sector social i associatiu, de la sanitat, de l'empresa, del sindicalisme, de l'Administració i la vida política, del periodisme, de la comunitat científica, del món de l'esport, de les arts i de l'espectacle, del món de la literatura i les idees i, és clar, institucions eclesials. Ells són el rostre d'una Església de França diversa, moderna, qui vol posar tota la seva energia al servei de la seva fe.

També són presents en aquesta sala, i els ho agraeixo, els representants d'altres religions i tradicions filosòfiques, i molts francesos agnòstics o no creients, també compromesos per al bé comú. A la República laica que és França, tots us acullen amb respecte com a cap d'una família espiritual la contribució de la qual a la història del món i de la civilització és incontestable i incontestada.

Sant Pare, el diàleg entre la fe i la raó ha ocupat una part preponderant en la vostra evolució intel·lectual i teològica. No tan sols no heu deixat de sostenir la compatibilitat entre la fe i la raó, sinó que a més penseu que la especificitat i la fecunditat del cristianisme no es poden dissociar del seu retrobament amb els fonaments del pensament grec.

Tampoc la democràcia, Sant Pare, s'ha de separar de la raó. No es pot acostar de fonamentar-se en la suma aritmètica dels sufragis, ni en els moviments apassionats dels individus. També ha de procedir de l'argumentació i del raonament, cercar honestament el que és bo i necessari, respectar els principis essencials reconeguts per l'enteniment comú. D'altra banda, com pot la democràcia privar-se de les llums de la raó sense renegar d'ella mateixa, ella que és filla de la raó i de les llums? Heus aquí una exigència quotidiana per al govern de les coses públiques i per al debat polític.

També és legítim per a la democràcia i respectuós de la llibertat dialogar amb les religions.

Aquestes, i d'una manera notable la religió cristiana, amb la qual compartim una llarga història, són patrimoni vius de reflexió i de pensament, i no només sobre Déu, sinó també sobre l'home, sobre la societat i també sobre aquesta preocupació avui central que és la natura i la defensa de l'entorn. Seria una bestiesa privar-nos-en, simplement una falta contra la cultura i contra el pensament. És per això que faig una nova apel·lació a una laïcitat positiva: una laïcitat que aplega, que dialoga, i no una laïcitat que exclou o que denuncia.

En aquesta època en què el dubte i el replegament sobre si mateixes plantegen a les nostres democràcies el repte de respondre als problemes del nostre temps, la laïcitat positiva ofereix a les nostres consciències la possibilitat de dialogar, més enllà de les creences i dels ritus, sobre el sentit que volem donar a les nostres existències.

França ha emprès, amb Europa, una reflexió sobre la moralització del capitalisme financer. El creixement econòmic no té sentit si no té la seva pròpia finalitat. Consumir per consumir, créixer per créixer no té cap sentit. Només el millorament de la situació del màxim de gent i el desplegament de la persona en constitueixen fins legítims. Aquest ensenyament, que és al cor del que jo anomenaria la doctrina social de l'Església, està en perfecta sintonia amb les apostes de l'economia contemporània globalitzada. El nostre deure és escoltar el que tenim a dir-nos sobre aquesta qüestió.

Així mateix, els ràpids progressos de la ciència en els camps de la genètica i de la procreació plantegen a les nostres democràcies qüestions delicades de bioètica. Comprometen la nostra concepció de l'home i de la vida, i poden conduir a mutacions de la societat. És per això que no poden relegar-se només a una qüestió d'experts. La responsabilitat del polític és organitzar el marc adequat a aquesta reflexió. És el que França farà amb els Estats generals de la bioètica que tindran lloc l'any vinent. Naturalment, les tradicions filosòfiques i religioses seran presents en aquest debat.

La laïcitat positiva, la laïcitat oberta, és una invitació al diàleg, a la tolerància i al respecte. Déu sap que les nostres societats, Sant Pare, necessiten el diàleg, la tolerància, el respecte, la calma. Doncs bé, vós doneu una oportunitat, un alè, una dimensió suplementària a aquest debat públic.

Sant Pare, demà anireu a Lourdes. En el cor de milions de persones de França i d'arreu del món, Lourdes ocupa un lloc particular. I van sovint a cercar un guariment del cos, i en tornen amb un guariment de l'ànima i del cor. Àdhuc per als profans, hi ha certament un miracle de Lourdes: el de la compassió, del coratge, de l'esperança, enmig dels sofriments físics o morals, sovint extrems i inexpressables.

El sofriment, ja sigui per la malaltia, per una discapacitat, per la desesperança, per la mort o simplement pel mal, és segurament un dels principals interrogants que la vida planteja a la fe o a l'esperança humana. En aquest sentit, el que direu dilluns als malalts serà ben escoltat més enllà de la comunitat catòlica. Però per la seva capacitat d'afrontar el sofriment, de superar-lo i transformar-lo, l'home dona també, tant als creients com als no creients, un signe tangible, una prova manifesta de la seva dignitat. És perquè hi ha el sofriment i la capacitat de superar-lo que l'home troba la seva dignitat.

L'Església ne deixa mai de proclamar i de defensar la dignitat humana. A nosaltres, responsables polítics, estimats col·legues de govern, senyors de l'oposició, senyor alcalde de París, incumbeix de protegir-la sempre més, desafiant les limitacions econòmiques i superant els dubtes polítics, en el respecte de la llibertat de consciència que són els elements constitutius d'aquesta dignitat.

És pensant en la dignitat de les persones que hem volgut crear l'ingrés de solidaritat activa, o que hem pres part en la lluita contra la malaltia de l'Alzheimer, o encara hem creat un controlador general de les presons. I sé prou bé que, en la nostra democràcia, encara tenim moltes coses per fer sobre aquests temes. És pensant en la dignitat de l'home que afrontem la delicada qüestió de la immigració: una qüestió immensa que demana alhora temps generositat, respecte de la dignitat i assumpció de responsabilitat.

Sant Pare, només vull evocar davant vostre els títols d'aquells capítols als quals França no pretén respondre perfectament però amb relació als quals es plantegen interrogants immensos. Es tracta de la responsabilitat dels responsables polítics: com respectar millor la dignitat humana i alhora assumir la direcció del nostre país.

Progressivament, la dignitat humana s'ha anat imposant com un valor universal. És al cor de la Declaració universal dels drets de l'home, adoptada aquí a París ara fa seixanta anys. És el fruit d'una convergència excepcional entre l'experiència humana, les grans tradicions filosòfiques i religioses de la humanitat i l'evolució mateixa de la raó.

En un moment en què ressorgeixen tants fanatismes, en un moment en què el relativisme exerceix una seducció creixent, on la possibilitat mateixa de conèixer i compartir una certa part de la veritat es posa en dubte, en un moment en què els egoismes més durs amenacen les relacions entre les nacions i al si de les nacions, aquesta opció absoluta per la dignitat humana i el seu ancoratge en la raó s'han de tenir com un tresor dels més preciosos. Aquí resideix el veritable secret d'Europa, l'oblit del qual ha precipitat el món a les pitjors barbàries. Allí es troba també l'esperit de la Unió pel Mediterrani, que hem volgut que fos una realitat.

Conec, Sant Pare, i comparteixo la vostra inquietud creixent per certes comunitats cristianes arreu del món, notablement a l'Orient. Vull saludar especialment, en aquest sentit, el senyor Estifan Majid, present entre nosaltres, que és el germà de l'arquebisbe de Mossoul, assassinat recentment.

A l'Índia, cristians, musulmans i hinduistes han de renunciar a tota forma de violència i remetre's a les virtuts del diàleg. D'altra banda, a l'Àsia, la llibertat de practicar la pròpia religió, sigui quina sigui, ha de ser respectada. França, que ha fet molt perquè totes les conviccions puguin coexistir i expressar-se, demana que la reciprocitat sigui respectada arreu del món, per totes les religions. De la mateixa manera, acull l'interès suscitat pel budisme a Occident. El Dalai Lama, cap espiritual del budisme tibetà, dona uns ensenyaments als quals les nostres societats presten cada vegada més atenció. Mereix de ser respectat i escoltat per això.

He tingut l'ocasió de parlar de les arrels cristianes de França. Això no impedeix pas els nostres compatriotes musulmans de viure la seva religió, en igualtat amb totes les altres. Però aquesta diversitat que nosaltres considerem com una riquesa, volem que els altres països del món la respectin. Sant Pare, això és la reciprocitat.

Heus aquí la pràctica de la laïcitat positiva: la cerca de sentit, el respecte de les creences. No posem a ningú davant de l'altre, però assumim les nostres arrels cristianes. És això el que volem, Sant Pare, per França. Treballem per la pau, no volem pas que es reprenguin les guerres de religió.

És per això que, després de la vostra entrevista amb el rei de l'Aràbia Saudita, he anat a Riad per insistir sobre el que les religions tenen en comú, que és veritablement molt més que el que les divideix.

El diàleg amb i entre les religions és una tasca major del segle que comença. Els responsables polítics no se'n poden desentendre. Si, jo respecto les religions, totes les religions. Conec els errors que han comès en el passat i els integrismes que les amenacen, però també conec el rol que han fet en la construcció de la humanitat. Reconèixer això no disminueix de cap manera els mèrits dels altres corrents de pensament.

Sé de la importància que tenen les religions per respondre a la necessitat d'esperança dels homes i no menystinc aquesta necessitat d'esperança. La cerca d'espiritualitat no és un perill per a la democràcia ni per a la laïcitat.

Jo ne desespero de les religions quan llegeixo, de la ploma del germà Christian, el prior de Tibhirine, covardament assassinat amb els seus germans, el testament profètic que ens ha

deixat: *«L'Algèria i l'Islam, per a mi, són un cos i una ànima. Ho he proclamat a bastament, a la vista del que n'he rebut, i hi he retrobat sovint el fil conductor de l'Evangeli que vaig aprendre als genolls de ma mare, i la primera Església l'he viscut, precisament a l'Algèria, en respecte dels creients musulmans»*. Si el món només conegués el germà Christian, els riscos de guerres de religions no existirien i els fanatismes quedarien anorreats.

En aquest testament premonitori, escrivia en fi: «M'agradaria, si arribés el moment, tenir aquella lucidesa que em permetés de demanar el perdó de Déu i el dels meus germans en humanitat, i alhora perdonar de tot cor el qui m'hagués mort». Si és així, sí, penso que les religions poden eixamplar el cor de l'home.

Per tots aquests motius, Sant Pare, sigueu benvingut a França.